

**ПОСЕБНО УПУТСТВО ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ ТАКМИЧЕЊА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ ЗА
УЧЕНИКЕ ДЕВЕТОГ РАЗРЕДА**
школска 2025/26.

Републички педагошки завод Републике Српске (у даљем тексту Завод) је у циљу квалитетне организације и реализације такмичења за школску 2025/26. години, школама доставио и на сајту Завода објавио Календар такмичења ученика основних школа Републике Српске. Такмичење из наставног предмета Географија је планирано да се реализује екипно са ученицима деветог разреда. Екипа може да броји највише три члана. Такмичење из географије за школску 2025/26. годину спроводиће се у измијењеном формату у односу на претходне године и представља спој различитих активности које се вреднују током такмичења. Потребно је упознати наставнике/менторе са планираним активностима, како би се извршила квалитетна припрема екипа за такмичење, а Завод ће доставити додатне информације и упутства за наставнике/менторе и ученике.

Такмичење из географије ће се у школској 2025/26. години спроводити на тему **„Човјек и природа у равнотежи – заједно ка одрживој будућности наше Српске“**.

Школски ниво такмичења организује и спроводи Стручни актив наставног предмета Географија или наставник географије. Школско такмичење се састоји из два дијела, теста и презентовања одабране теме коју ће ученици представити и на регионалном, односно на републичком нивоу такмичења. У задацима теста се могу захтијевати и кључна знања из претходних разреда, способност примјене знања у новим ситуацијама, као и корелација са сродним предметима.

Пропозиције бодовања школског такмичења одређује и спроводи Стручни актив наставног предмета Географија или наставник географије. Тему практичног рада ученици бирају у оквиру задане теме такмичења, а која је повезана или корисна за њихову локалну заједницу.

Ученички радови би требало да истражују теме које се односе на принципе складног живота човјека са природом уз конкретан примјер који ученици препознају у својој локалној заједници.

Теме радова би могле да обухвате садржаје:

- на који начин ученици могу утицати на то да се заштите, вреднују или његују природни ресурси (земљиште, вода, ваздух, те биљни и животињски свијет), а у исто вријеме развијају друштвени ресурси (насеља, привреда и туризам) на одржив начин;
- на који начин људска активност утиче на природу и одрживи развој, шта раде и како томе доприносе ученици, школа и локална заједница;
- истраживања биљних и животињских врста у локалној средини и њихова заштита;
- употреба природних ресурса и њихово рационално коришћење (нпр. рационализација потрошње воде на примјеру једног домаћинства, школе, локалне заједнице);
- улога рециклаже и смањење отпада у свакодневном животу ученика у породици и школи;
- традиционална и савремена пољопривреда и утицај на одрживи развој;
- улога обновљивих извора енергије и њихов значај за локалну заједницу и природу;

- утицај природних непогода (поплаве, суше, пожари) на локалну заједницу и како пронаћи рјешење за прилагођавање;
- националне мањине на простору Републике Српске и њихов одрживи развој.

Ово су само неке од смјерница за рад са ученицима, али је потребно осигурати слободу да препознају и вреднују и друге теме које су везане за одрживи развој.

На регионални ниво такмичења, основне школе које имају до три одјељења деветог разреда пријављују првопласирану екипу са школског такмичења, а уколико имају више од три одјељења, пријављују две екипе. Школама ће бити достављена листа критеријума које ће се користити приликом вредновања радова ученика.

Регионални ниво такмичења се састоји из два дијела, теста и практичног рада ученика. Практични рад ће бити презентован у облику Power Point презентације или неког другог аудио-визуелног облика који изабере екипа, а на најбољи начин представља одабрану тему.

Препорука је да се користи интердисциплинарни приступ у форми истраживачког задатка са циљем да се код ученика развије критичко мишљење и стваралачки приступ учењу и раду. Наставник/ментор треба да адекватно усмјерава ученике да овладају радом са подацима и изворима. На тај начин ће ученици пронаћи сопствену тему у оквиру своје локалне заједнице, смислено је препознати и обликовати а да се иста, може идентификовати са оквирном темом такмичења.

Тестом знања објективног типа за регионални ниво такмичења вреднују се знања и логичко-географско закључивање из физичке географије. За успјешно рјешавање задатака приликом тестирања неопходно је да ученици посједују знања и вјештине из опште физичке географије (анализа карте, графикана, табеле, препознавање на фотографији), а које проистичу из наставног плана и програма географије за девети разред.

Приликом израде практичног рада ученици могу да користе дигиталне алате које имају бесплатно у оквиру Едуис платформе - „office 365“ (Power Point) али исто тако треба им дати слободу да за свој рад могу користити и друге бесплатне алате или апликације. Улога ментора је да на подстицајан начин мотивише, води и усмјерава ученичке идеје до крајњег циља.

Критеријуми које ће комисија примјењивати приликом оцјене квалитета презентације требају бити: одабир теме презентације, садржај презентације (основни текст, слике, фотографије, графикони, видео-материјал), техничко уређење, правопис, дизајн презентације, креативност у раду, коришћена литература, начин на који се излаже и представља рад екипе, као и примјена осталих правила приликом израде презентације.

Презентација треба да садржи:

- наслов рада, име и презиме аутора, датум израде, назив школе и мјесто (може и лого школе);
- уколико се користи Power Point презентација, иста не треба да има више од 10 слајдова, са основним текстом у тезама и пратећим материјалима који су у функцији основног текста, документарни материјал у оквиру Power Point презентације (по могућности ауторски рад ученика) не дужи од 2 минута и слично;
- уколико се за рад користи неки други вид аудио-визуелног презентовања, ауторски рад ученика не смије бити дужи од 5 минута;
- готов садржај презентације потребно је ставити на пратећи CD или преносиви USB;

- завршни слајд или дио видео-материјала треба да садржи литературу коришћену током израде презентације или видео-материјала;
- садржај презентације треба да буде информативно-едукативног карактера и прилагођен вршњацима.

Ученици су у обавези да током презентовања рада сажето изложе основни садржај презентације и то не дуже од 10 минута. Потребно је образложити избор садржаја свог практичног рада, али и прилога који су коришћени. Овај дио је значајан за развијање комуникацијских вјештина код ученика, као и правилног коришћења расположивог времена (управљање временом).

Циљ ученичког рада је да се укаже на повезаност природе и човјека, кроз истовремено развијање свијести ученика о друштвеној одговорности и очувању локалног простора.

Наставник/ментор прати и усмјерава ученике на посматрање, анализу и практично дјеловање како би ученици могли да разликују сложене односе човјека и природе и да кроз истраживање допринесе одрживом развоју своје локалне заједнице. На републички ниво такмичења пласира се екипа која је на регионалном такмичењу освојила прво мјесто. На регионалном нивоу такмичења на тесту је могуће остварити максимално 50 бодова и 50 бодова за презентовање практичног рада.

Републички ниво такмичења се састоји из два дијела: практичног рада ученика и теренског задатка. Критеријуми за бодовање практичног рада ученика на републичком нивоу су исти као и на регионалном нивоу. Теренски задатак подразумијева провјеру географских знања и вјештина у реалном простору, уз временско ограничење од 45 минута.

Корисни линкови:

<https://www.wikipedia.org/> - бесплатна енциклопедија на интернету

<https://geographic.org/> - општи географски подаци

<https://www.igu-net.org/> - Међународна географска унија

<https://rhmzrs.com/> - Републички хидрометеоролошки завод

<https://nhmbeo.rs/> - Природњачки музеј у Београду

<https://planeta.rs/> - Магазин за науку, истраживање и открића

<https://www.bbc.com/serbian/cyr> - BBS NEWS на српском језику

<https://www.google.com/maps/> - Google maps

<https://plus.nasa.gov/> - НАСА

<https://www.nationalgeographic.com/> - часопис NATIONAL GEOGRAPHIC

<https://www.volcanodiscovery.com/> - Вулкани

<https://geografija.hr/> - географски портал

Фејсбук страница: географски кутак